

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2

THE CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE

OF NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

สุมณา ยุตม*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์**

ดร.ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน เขตอำเภอ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ในปีการศึกษา 2557 รวมทั้งสิ้น 320 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน และครู จำนวน 287 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (t-test) และ (F - test) เมื่อพบความแตกต่างทดสอบเป็นรายคู่ด้วย LSD

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะของบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน
3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ด้านบุคลิกภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
5. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านที่ควรได้รับการพัฒนา คือด้าน คุณธรรม จริยธรรม มีแนวทางการพัฒนา คือ ทำแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ศึกษาเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน เข้าร่วมพิธีการต่างๆ ในสังคม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ การเข้ารับการศึกษาอบรม การเข้าร่วมประชุมสัมมนา วิชาการ บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ทำโครงการผู้บริหารดีเด่น

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้บริหารสถานศึกษา

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** รองผู้อำนวยการสถาบันภาษาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านนาแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) examine the level of desirable characteristics of school administrators in schools, 2) compare the desirable characteristics of school administrators classified by position attained, school size and district of location, 3.) find out guidelines for developing characteristics of school administrators in schools under the Office of Nakhon Phanom Primary Educational Service Area 2. The sampling group included 33 school administrators and 287 teachers in schools in the academic year 2014 –a total of 320 participants. The research instrument was a set of questionnaires. The statistics used for analyzing data were percentage, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), t-test (Independent Samples), F-test and a pairwise test with LSD.

The results of this study were:

1. The desirable characteristics of the school administrators as perceived by the school administrators and teachers in the schools under the Office Nakhon Phanom Primary Educational Service Area 2 were at a high level.
2. The overall desirable characteristics of the school administrators in the opinions of the school administrators and teachers in the schools showed no significant differences.
3. There were no significant differences in the desirable characteristics of the school administrators in the perception of the school administrators and teachers classified by school size as a whole. In case of personality, there was a difference at the .05 level of significance.
4. There were no significant differences on the characteristic of the school administrators classified by district of school location in general and in particular.
5. The researcher proposed guidelines in developing the school administrators' characteristics in the aspects that should be developed on: morality, ethics developed through by a plan of morality and ethics development, a study on manuals of performance, attending social ceremonies, study tours, study leaves, training sessions, attending seminars, academic training sessions, functions and duties of school administrators, roles of schools in developing morality and ethics, and creation of outstanding school administrator project as well.

Keywords : Desirable Characteristics of School Administrator.

กุ่มิหลัง

โลกปัจจุบันมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้สถานศึกษาจะต้องปรับตัวให้มีความสมดุลและท้าทายกับความเปลี่ยนแปลงผู้บริหารไม่ว่าระดับใดจะต้องเตรียมความพร้อม ในการจัดการศึกษายุคใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยิ่งในศตวรรษที่ 21 ด้วยแล้วการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่ทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนา อย่างเต็มที่ ซึ่งการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและครูซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่ความสำเร็จ ในขณะที่สภาพปัจจุบันพบว่า การจัดการศึกษาของไทยโดยทั่วไปยังไม่ไดมาตรฐานดังที่ (กมล สุคประเสริฐ, 2540, หน้า 39) ได้นำเสนอ ผลการประเมิน

คุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการในปี พ.ศ. 2544 – 2548 ในรอบแรก จำนวน 30,010 แห่งมีจำนวนสถานศึกษามากกว่า 20,000 แห่ง ที่ยังไม่ผ่านมาตรฐานขั้นต่ำ และยังพบว่า ผู้บริหารขาดทักษะในการบริหารจัดการ การบริหารยังขาดอิสระและความคล่องตัวในการดำเนินงาน ครูขาดทักษะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรต่ำต้อยความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ขาดนิสัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพดังกล่าว ซึ่งให้เห็นความเป็นมืออาชีพของครูและผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเริ่มจากการพัฒนาผู้บริหารทุกระดับให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จนเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา และดำเนินการไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งใกล้เคียงกับทรรศนะของ อรรถสิทธิ์ ลิทธิ์สุนทร (2551, หน้า 21-25) เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่สามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จจะต้องมี คุณลักษณะ 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านความรู้ความสามารถ 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 5) ด้านความเป็นผู้นำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีโรงเรียนจำนวน 185 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 68 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง 90 แห่ง และ ขนาดใหญ่ 27 แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษา 185 คน ข้าราชการครูทั้งสิ้น 1,653คน มีจำนวนนักเรียน 56,688 คน

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่เหมาะสมต่อการบริหารงานในยุคของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในขณะนี้ และผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้บริหารในการพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาในการวิจัยไว้ดังนี้

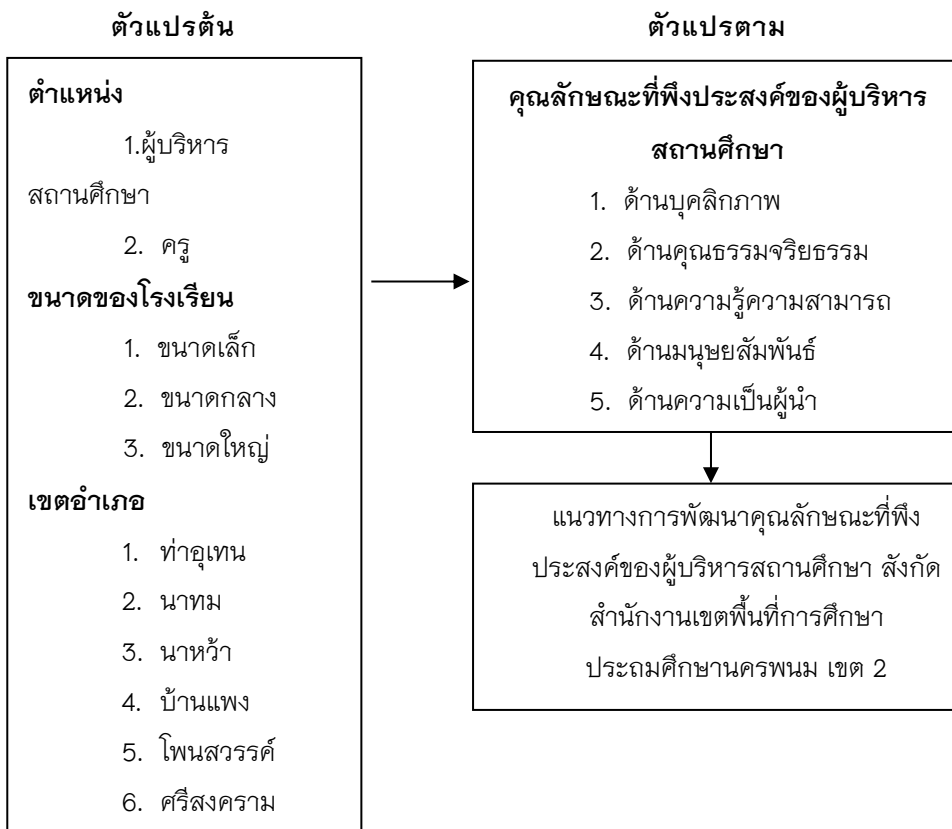
1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู อยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามตำแหน่ง
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ
5. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,838 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 185 คน จำนวน 185 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 68 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง 90 แห่ง และขนาดใหญ่ 27 แห่ง ครูจำนวน 1,653 คน จำแนกเป็นโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนครู 257 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนครู 832 คน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนครู 564 คน ในเขตอำเภอท่าอุเทน อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอนาทม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 33 คน ครู จำนวน 287 คน รวมทั้งหมด 320 คน ในเขตอำเภอท่าอุเทน อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอนาทม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบสอบถามแยกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเลือกตอบ

(Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ จำนวน 50 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลีเคอร์ท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนต่อไปนี้

1. บันทึกลงเสนอให้สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2. การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะส่งด้วยตนเองเฉพาะสถานศึกษาที่อยู่ บริเวณใกล้เคียง และสถานศึกษาที่อยู่ไกลนั้นผู้วิจัยจะจัดส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์โดยส่งซองพร้อมปิดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้ว ส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ด้วยเช่นกัน

3. การรวบรวมแบบสอบถามผู้วิจัยจะเดินทางไปรวบรวมด้วยตัวเอง เฉพาะสถานศึกษา ที่อยู่ บริเวณใกล้เคียง และรอรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์

4. เมื่อยังไม่ได้รับแบบสอบถามครบผู้วิจัยติดตามด้วยตัวเอง

สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) 3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ปรากฏผลดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก $\bar{X}=3.97$ ผลการศึกษาแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเช่นกันโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ด้านบุคลิกภาพ $\bar{X}= 4.01$ ด้านความรู้ความสามารถ $\bar{X}=4.01$ ด้านความเป็นผู้นำ $\bar{X}= 4.00$ ด้านมนุษยสัมพันธ์ $\bar{X}=3.98$ ด้านคุณธรรม จริยธรรม $\bar{X}= 3.83$

2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านบุคลิกภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง

4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ได้แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เฉพาะรายด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นด้วยคือด้านคุณธรรม จริยธรรมได้แก่ ทำแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมศึกษาเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานเข้าร่วมพิธีการต่างๆ ในสังคมการศึกษาดูงานการศึกษาต่อการเข้ารับการศึกษาอบรมการเข้าร่วมประชุมสัมมนาวิชาการบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมทำโครงการผู้บริหารดีเด่น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวม และรายด้านมีค่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีความเห็นว่า ในยุคโลกปัจจุบันนี้ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กรเพื่อให้องค์กรดำเนินไปสู่เป้าหมายตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะเด่นที่สำคัญ 5 ประการคือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ โกลล ดาราพิสุทธ์ (2549, หน้า 78) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นครู อำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นครูอำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนัด วิภาภานต์ (2547, หน้า 91) ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีลักษณะตามลำดับ ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ และด้านความรู้ความสามารถ

2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะพื้นฐานทาง ความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูไม่มีความแตกต่างกันตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ อาทิผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารงานในสถานศึกษา ถือเป็นหัวหน้าหน่วยงานสูงสุดขององค์การรับผิดชอบงานทั้งหมดของสถานศึกษา ส่วนครูจะปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา ซึ่งเข้าใจในสถานภาพ บทบาทของตัวเองอยู่แล้ว ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ โรสเนอร์ (Rosener, 1986, p.2551-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติที่แตกต่างกันของคุณลักษณะอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอาจารย์ใหญ่ตามทัศนะอาจารย์ใหญ่และทัศนะของครูจำแนกตามตำแหน่งแตกต่างกัน และงานวิจัยของ ไรซ์ (Rice, 1991, p.378-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของอาจารย์ใหญ่และครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตแม่น้ำซาวานาห์ ตอนกลางรัฐจอร์เจีย ผลการวิจัยพบว่าของทัศนะอาจารย์ใหญ่ และครู ต่อคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของอาจารย์ใหญ่มีความแตกต่าง

3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะบุคลากรครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษา มีความเป็นกันเองระหว่างผู้บริหารกับครู โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับชื่นชม เกิดความศรัทธาที่จะให้ความร่วมมือและยอมรับนับถือ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจบ อินทร์ฉ่ำ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันส่วนด้านบุคลิกภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน อาจมีความรู้ ความเข้าใจในคุณลักษณะที่แตกต่างกัน อย่างเช่นผู้บริหารที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่จะต้องเข้มงวดในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆมากกว่าเพราะบุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนมาก ต้องมีแบบแผนการบริหารงานที่ชัดเจนมากกว่า ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก บุคลากรน้อย บริหารง่าย รูปแบบการบริหารเลยเป็นแบบพี่น้อง เป็นกันเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ โรสเนอร์ (Rosener, 1986, p.2551-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติที่แตกต่างกันของคุณลักษณะอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีผลทำให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ใหญ่แตกต่างกัน

4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามเขตอำเภอ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีรูปแบบ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเหมือนกัน ไม่ได้แยกว่า อยู่อำเภอใดต้อง

ปฏิบัติแบบใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ศิลปาภรณ์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 เมื่อจำแนกตามเขตอำเภอ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5. ได้แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพราะมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้าน โดยแยกย่อยออกมาเป็น 10 ข้อ คือทำแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ศึกษาเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน เข้าร่วมพิธีการต่างๆ ในสังคม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ การเข้ารับการศึกษาอบรม การเข้าร่วมประชุมสัมมนาวิชาการ ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ทำโครงการผู้บริหารดีเด่น ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูคิดว่าในด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นปัจจัยพื้นฐานของผู้บริหารอยู่แล้ว ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เกิด จึงทำให้ค่าเฉลี่ยในข้อนี้ต่ำลง และไปเน้นไปในด้านบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ มนุษยสัมพันธ์ และความเป็นผู้นำ มากกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาโดยตรงควรนำคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไปโดย

- 1.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นการศึกษาหาความรู้จากเอกสารทางวิชาการ และคู่มือการปฏิบัติงานที่หน่วยงานในระดับต่างๆ จัดทำขึ้น
- 1.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารได้ศึกษาต่อ เพื่อให้มีความรู้และทักษะวิชาชีพสูงขึ้น
- 1.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ไปศึกษาดูงาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานของตน
- 1.4 ควรนำองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน มาเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารและครูในทัศนะของบุคคลอื่น ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น นักเรียน
- 2.3 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ ที่ทำให้ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงาน

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุตประเสริฐ. (2550). *ตัวชี้วัดภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*.
 วิทยาจารย์, 9, 39.
- โกศล ดาราพิสุทธิ. (2549). *คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูอำเภอศรีราชา*.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะกรรมการคุรุสภา. (2549). *แนวทางการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา*.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คมศักดิ์ ชมภูวงษ์. (2555). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Hollomon, L. P. (1999). Characteristic of the principals centers as context
 profession development. *Dissertation Abstracts International*, 60 (3), 605.
- Neubert, M. J. (2009). A Functional-Based Modern Informal Leadership Perception
 in Intact Work Teams. *Dissertation Abstract International*. 59(05), 405-A
- New Zealand Ministry of Education. (2013). *The educational leadership model- ELM*.
 Retrieved January 2, 2013 Retrieved from <http://www.educationallleaders>.
- Rice, W. L. (2010). Leadership behavior of elementary school principals and teachers in five Central
 Savannah River Area School Districts in Georgia. *Dissertation Abstract International*. 59(2), 378-A